

Nenávistné výroky a nenávistně motivované trestné činy vůči lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaným osobám

*Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.
Každý má právo na to, aby byla respektována jeho fyzická a duševní nedotknutelnost.*
Listina základních práv Evropské unie (článek 1 a čl. 3 odst. 1)

„Nenávistné výroky“ znamenají podněcování a podporování nenávisti, diskriminace či nepřátelství vůči jednotlivci, které je motivováno předsudky vůči takové osobě z důvodu její specifické vlastnosti, například sexuální orientace či pohlavní identity.

„Nenávistně motivované trestné činy“ znamenají fyzický či slovní útok vůči jednotlivci motivovaný předsudky vůči takové osobě z důvodu její specifické vlastnosti, například sexuální orientace či pohlavní identity.

„Homofobie“ je iracionální strach z určité osoby způsobený tím, že daná osoba je lesbicky, homosexuálně či bisexuálně orientovaná.

„Transfobie“ je iracionální strach z určité osoby způsobený tím, že daná osoba vyjadřuje jinou pohlavní příslušnost, než jí byla přiřazena při narození, například pomocí hormonální léčby, operace, oděvu či kosmetiky.

Obavy a zastrasování vyplývající z nenávistně motivovaných trestných činů a nenávistných výroků brání lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaným osobám (LGBT) v plném zapojení do společnosti. Míra nenávistných výroků a nenávistně motivovaných trestných činů vůči lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaným osobám v Evropské unii není jasná, protože většina členských států o této problematice neshromažďuje údaje. Některé průzkumy však naznačují, že v určitých členských státech se až 50 % lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaných osob stalo obětí nenávistných výroků nebo nenávistně motivovaných trestných činů. Protože pro Evropskou unii neexistuje jednotné pravidlo, uplatňují členské státy v případě nenávistných výroků nebo nenávistně motivovaných trestných činů různé přístupy.

Průzkumy naznačují, že nenávistné výroky a nenávistně motivované trestné činy často nejsou oznamovány. Částečně je to způsobeno tím, že obětem je nepříjemné odhalovat svou sexualitu před orgány pro prosazování práva. Některé členské státy zavedly „oznamování prostřednictvím třetích stran“, které umožňuje oznamovat trestné činy na jiném místě než na policejní stanici a jiným lidem než policistům.

Nenávistné výroky vymezené jako trestný čin

Ve dvanácti členských státech (Belgie, Dánsko, Estonsko, Francie, Irsko, Lotyšsko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Španělsko a Švédsko) a v Severním Irsku ve Spojeném království je podněcování k nenávisti, násilí nebo diskriminaci na základě sexuální orientace trestným činem.

Ve čtyřech členských státech (Bulharsko, Itálie, Malta a Rakousko) jsou nenávistné výroky vymezeny jako trestný čin ve vztahu ke konkrétním skupinám osob a lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientované osoby k nim nepatří. Tato skutečnost ztěžuje uplatnění právních předpisů v případech homofobie.

V ostatních členských státech nejsou nenávistné výroky namířené vůči lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transsexuálně orientovaným osobám zvláště definovány jako trestný čin, právní předpisy jsou však formulovány obecně a lze je k ochraně uvedených osob využít.

Nenávistně motivované trestné činy

Všechny členské státy v současné době vymezují fyzické útoky jako trestný čin. Ve většině členských států může být sankce za tyto trestné činy zvýšena, jsou-li motivovány předsudky, například vůči rase nebo náboženskému vyznání (tzv. „přítěžující okolnost“). Právní předpisy EU však nevyžadují, aby členské státy zařadily u trestných činů homofobii či transfobii mezi přítěžující okolnosti.

V 10 členských státech (Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Spojené království, Španělsko a Švédsko) znamená homofobie a transfobie přítěžující okolnost, ačkoli některé členské státy ji omezují na konkrétní trestné činy.

V 15 členských státech (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko) nejsou homofobie a transfobie výslovně definovány jako přítěžující okolnost. V šesti z nich (Česká republika, Lotyšsko, Malta, Německo, Rakousko a Slovensko) je však v právním řádu uznán obecný pojem nenávistně motivovaného trestného činu, a je tedy možné homofobii a transfobii zohlednit jako přítěžující okolnosti.

PRÁVO NA ROVNOU OCHRANU

Dne 28. listopadu 2008 přijala Evropská unie rámcové rozhodnutí týkající se nenávistných výroků a nenávistně motivovaných trestných činů podněcovaných rasismem a xenofobií (Úř. věst. L 328/2008). EU musí zvážit přijetí podobného právního předpisu, který by se týkal homofobních a transfobních nenávistných výroků a nenávistně motivovaných trestných činů, aby bylo možné chránit lesbicky, homosexuálně, bisexuálně a transgenderově orientované osoby ve všech členských státech.

Tento leták vychází ze dvou zpráv nazvaných *Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie, část 1 – právní analýza*, kterou zveřejnila Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) v červnu 2008, a *Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie, část 2 – sociální situace*, která byla zveřejněna v březnu 2009.

Úplné znění zprávy je k dispozici na adrese: <http://fra.europa.eu>

Všechny publikace Agentury Evropské unie pro základní práva lze bezplatně objednat prostřednictvím jejich internetových stránek.

Prohlášení o vyloučení odpovědnosti a záruk:

V případě otázek týkajících se tohoto překladu si prosím prostudujte anglickou verzi, která je původní a oficiální verzí tohoto dokumentu.